

LICG HUISDIERENBIJSLUITER

DE HANDLEIDING VOOR HET HOUDEN VAN HUISDIEREN

Serie reptielen

Roodwangschildpad

Trachemys scripta elegans

De roodwangschildpad is de bekendste moerasschildpad die jarenlang erg populair is geweest. Hij mag niet meer worden ingevoerd en er zijn alleen nog volwassen exemplaren te krijgen. Dat heeft als voordeel dat u zich niet meer kunt verkijken op hoe groot hij kan worden, en omdat hij vrij oud kan worden heeft u toch nog jarenlang plezier van dit huisdier!

Kies het juiste dier voor uw situatie: lees vóór het kopen eerst of de roodwangschildpad het huisdier is dat u zoekt.

Algemeen

De roodbuikschildpad is een veel gehouden moerasschildpad. Sinds 1997 mag deze soort niet meer geïmporteerd worden in de EU. Deze maatregel is genomen omdat veel roodwangschildpadden hier in de natuur gedumpt werden doordat ze veel groter en veel ouder werden dan men bij aankoop had voorzien. Dit leidde tot faunavervalssing.

De roodwangschildpad kan tot maximaal zo'n 35 centimeter groot worden. Hij dankt zijn naam aan de langwerpige rode vlek op zijn wang. Het schild van de roodwangschildpad is bij jonge dieren helder geelgroen met donkere aftekeningen. Het buikschild is geel met donkere vlekken. Bij het ouder worden vervagen deze aftekeningen en wordt het schild donkerder.

Roodwangschildpadden kunnen een leeftijd van 30 tot 40 jaar bereiken. De levensduur wordt ondermeer beïnvloed door de huisvesting en de voeding.

Verschillende varianten

Van de roodwangschildpad bestaan kweekvormen waaronder albino- en pastelvormen. Roodwangschildpadden kunnen kruisen met andere ondersoorten van *T. scripta*, zoals de geelwang- en geelbuikschildpad.

Van nature

Roodwangschildpadden komen voornamelijk voor in het oosten en zuiden van de Verenigde Staten en het noorden van Mexico. Ze leven in rustig water met veel begroeiing en een zachte bodem.

De roodwangschildpad houdt erg van zonnen. De dieren liggen dan soms uren op takken of rotsen. Roodwangschildpadden kunnen erg goed trillingen waarnemen. Zodra zij hierdoor gealarmeerd worden, laten ze zich snel in het water glijden. 's Nachts slapen ze onder water. In het wild houden ze een winterslaap.

Huisvesting

Bij het opzetten, inrichten en onderhouden van een terrarium komt heel wat kijken. In de handleiding over terrariumtechniek leest u hoe u dat aan kunt pakken.

Roodwangschildpadden kunnen het beste als paartje of in een groepje van een man met twee vrouwen worden gehouden. Kies dieren die ongeveer even groot zijn om te voorkomen dat ze elkaar beschadigen.

Voor twee volwassen roodwangschildpadden heeft u een tochtvrije huisvesting nodig van minimaal 150 x 50 x 50 centimeter (lengte x breedte x hoogte) met een land- en een watergedeelte. De waterdiepte moet minstens anderhalf tot twee keer de breedte van de grootste schildpad zijn. Deze diepte is belangrijk want de schildpad moet zich in het water kunnen omdraaien, mocht hij per ongeluk op zijn rug terecht komen.

Het aquarium moet voor een derde uit landgedeelte bestaan dat gemakkelijk te bereiken moet zijn en goed droog blijft. De schildpad moet hier kunnen opdrogen om zijn schild in goede conditie te houden. Vrouwtjes hebben een zandgedeelte nodig om eieren te kunnen leggen.

Op de bodem van het watergedeelte hoeft u geen bodembedekking te leggen, maar wilt u dit bedekken, gebruik dan bijvoorbeeld zand. Een te ruwe bodem kan het buikschild beschadigen.

Planten zijn niet nodig, ze worden door de schildpad opgegeten en kunnen giftig zijn.

Schildpadden vervuilen hun leefomgeving snel, het is zaak het aquarium goed schoon te houden. Gebruik een goede pomp met filter.

Het water moet een temperatuur hebben tussen de 20 en 25 graden Celsius. Houd bij jonge schildpadden 25 graden aan. De luchttemperatuur moet ongeveer gelijk zijn aan de watertemperatuur of iets hoger. 's Nachts mag de temperatuur een paar graden dalen.

Hang boven het landgedeelte tenminste een warmtespot zodat de dieren kunnen zonnen. Onder de spot mag het maximaal 40 graden Celsius worden. Pas op dat de schildpadden de lamp niet kunnen raken en zorg ook voor schaduw.

Bij weinig direct zonlicht is een UV-B lamp nodig voor de aanmaak van vitamine D3. Zonlicht dat door glas schijnt, bevat geen UV-B stralen meer en is dus niet voldoende!

Het is mogelijk om roodwangschildpadden 's zomers in een buitenvijver te houden. Zorg ervoor dat ze ook hier gemakkelijk aan land kunnen komen en creëer voldoende plek om te zonnen, bijvoorbeeld door middel van een flinke boomstam in het water.

Winterslaap of winterrust

In de winter, ongeveer van december tot februari, kunt u de schildpadden een winterrust of winterslaap geven. Deze rustperiode kan vooral gunstig zijn voor vrouwtjes die eieren gaan leggen. Bij winterrust laat u de temperatuur dalen tot ongeveer 18 graden overdag en 12 graden 's nachts. Voor een winterslaap moet de temperatuur tussen 3 en 8 graden worden gehouden. Dit kan alleen bij volwassen dieren die helemaal gezond zijn.

Bij temperaturen lager dan 17 graden Celsius zullen de schildpadden veel minder eten. Tijdens de winterslaap voert u de dieren niet, bij winterrust voert u een stuk minder dan normaal. Voordat de dieren in winterslaap gaan, moeten de darmen leeg zijn. Om dit te bereiken voert u als voorbereiding op de winterslaap langzaam steeds minder. Tijdens de winterslaap zal een schildpad gewicht verliezen. Dit mag niet meer dan tien procent zijn, het is dan ook verstandig om de schildpad af en toe te wegen.

Verzorgen en hanteren

Vervang tenminste wekelijks een deel van het water, afhankelijk van de sterkte van het filter. Resten voer moeten meteen worden verwijderd. Verschoon minimaal eens per maand het mechanische deel van het filter en ververs dan al het water. Gebruik geen schoonmaakmiddelen in het water, daar kan de schildpad ziek van worden.

Schildpadden kunt u optillen door ze vast te houden aan het schild bij de achterpoten. Draai schildpadden nooit voor langere tijd om, dit kan tot verdrinking van de organen leiden. De nagels aan de voorpoten horen bij het mannetje lang te zijn, knip ze dus niet af!

Schildpadden kunnen krabben en bijten, een volwassen schildpad kan zelfs een vinger afbijten. Een schildpaddenverblijf bevat veel bacteriën, bijvoorbeeld de op mensen overdraagbare *Salmonella* bacterie. Let er daarom op dat u geen water uit het aquarium binnenkrijgt, en was altijd uw handen als u met het dier of het verblijf in aanraking bent gekomen. Was ook uw handen voor u de schildpad hanteert.

Voeding

De roodwangschildpad is een alleseter. In een dierspeciaalzaak kunt u complete schildpaddenvoeding kopen. Omdat de kwaliteit van de verschillende merken kan verschillen is het verstandig om hierbij eens per week nog zowel een mineralensupplement als een vitaminenpreparaat te geven. Kies voor twee afzonderlijke preparaten en niet voor een mengsel van beide omdat de stoffen elkaar kunnen beïnvloeden. Geef ze niet gelijktijdig maar met bijvoorbeeld een dag ertussen.

Variatie in voeding bevordert de gezondheid en levensduur. U kunt een schildpad vlees, vis, gevogelte en insecten geven. Roodwangschildpadden eten daarnaast ook graag plantaardig voer. Geef hen waterpest, hoornblad, andijvie en soms stukjes appel, tomaat of komkommer. Om in de kalkbehoefte te voorzien kunt u eierschalen in het water leggen.

Volwassen schildpadden voert u drie keer per week, jonge dieren kunnen vaker gevoerd worden. Voer niet teveel en houd het gewicht en de groei van de dieren in de gaten.

Voer de dieren altijd in het water.

Voortplanting

Het verschil tussen een mannelijke en een vrouwelijke roodwangschildpad is goed te zien. Mannetjes hebben een langere staart, lange nagels aan hun voorpoten en blijven kleiner dan vrouwtjes. Bij volwassen mannetjes kleurt het schild soms zwart.

De paartijd begint in het wild ongeveer in maart en kan duren tot in de herfst. De balts van de roodwangschildpad bestaat uit een vast patroon. Het mannetje manoeuvreert het vrouwtje zo dat de dieren tegenover elkaar in het water liggen. Dan begint hij zijn voorpoten met zijn lange nagels in haar gezicht en op haar kop te trillen. Als het vrouwtje doorzwemt, zwemt het mannetje achteruit voor haar uit. Stemt het vrouwtje toe in de paring en stopt ze met zwemmen dan zinken de dieren naar de bodem. Het mannetje beklimt het schild van het vrouwtje en houdt dit met alle vier de poten vast. Hierbij bijt hij het vrouwtje soms in de nek. Tijdens de daadwerkelijke paring schuift het mannetje naar achteren en laat zijn voorpoten los, waardoor hij een tijd lang bijna verticaal in het water staat.

Na de paring kan het vrouwtje het sperma bewaren. Een vrouwtje kan meerdere legfels in het jaar hebben. De eieren legt ze op het land. Ze graaft met haar achterpoten een kuil in het zand. Gemiddeld legt een vrouwtje per keer vijf tot twaalf eieren. Ze begraaft ze met zand om ze te beschermen. Of uit de eieren meer mannetjes of vrouwtjes komen, wordt bepaald door de temperatuur waarbij de eieren worden uitgebroed. Hogere temperaturen geven meer vrouwtjes, lagere temperaturen meer mannetjes. Na gemiddeld 60 tot 100 dagen komen de eieren uit. De jongen hebben een eitand op hun kop om door de leerachtige eierschaal heen te breken.

De pasgeboren schildpadjes zijn ongeveer twee tot drie centimeter lang. In het eerste jaar groeien ze snel. Later vertraagt de groei sterk, maar deze stopt nooit helemaal.

Mannetjes zijn geslachtsrijp op een leeftijd van twee tot vijf jaar, vrouwtjes pas op een leeftijd van vijf tot zeven jaar.

Ziekten en aandoeningen

Een goede hygiëne en goede voeding zijn de belangrijkste factoren bij het gezond houden van uw schildpad.

Roodwangschildpadden kunnen last hebben van wormen, parasieten en bacteriën, zoals de *Salmonella* bacterie die ook voor mensen besmettelijk is. Een veel voorkomende ziekte is longontsteking, ontstaan door bacteriën, kou of tocht. Hierbij wordt de schildpad eerst verkouden en krijgt belletjes aan de neus. Als de ontsteking naar de longen verder trekt, kan het dier scheef gaan zwemmen. Longontsteking kan ook worden veroorzaakt door longwormen, in dat geval ontstaat er veel slijm in de bek van de schildpad. De eieren en larven van longwormen kunnen worden teruggevonden in de ontlasting.

Bij schildrot wordt het schild aangetast door schimmels of een bacterie. Het schild verkleurt en brokkelt af en gaat stinken. Dit kan zo ernstig zijn dat het dier er aan dood gaat. Een dierenarts kan dit behandelen door het dode weefsel weg te halen.

Door verkeerde voeding, bijvoorbeeld een vitaminen- of mineralentekort, kunnen aandoeningen ontstaan zoals oogontsteking door te weinig vitamine A en schildafwijkingen door tekort aan calcium of vitamine D3.

Vrouwtjesschildpadden kunnen altijd eieren leggen, ook als ze zonder mannetje gehuisvest zijn. Wanneer het vrouwtje haar eieren niet kwijt kan omdat er bijvoorbeeld geen goede plek voor is, ze last van stress heeft of de eieren niet op de juiste manier in het lichaam liggen, krijgt ze last van legnod. Dit kan een groot gevaar opleveren voor het dier. Raadpleeg bij twijfel een dierenarts die verstand heeft van schildpadden. Ga al voordat uw schildpad iets mankeert na of uw dierenarts ervaring heeft met deze dieren en laat u eventueel doorverwijzen.

Benodigde ervaring

Voor het op een verantwoorde wijze houden van dit huisdier is geen specifieke ervaring nodig. Houd er rekening mee dat een schildpad oud kan worden en voldoende ruimte nodig heeft.

Aanschaf en kosten

Een roodwangschildpad kunt u aanschaffen via een schildpaddenopvang of soms via een reptielenspecialzaak. De roodwangschildpad mag niet meer in de EU worden ingevoerd sinds 1997. Handel in volwassen dieren die al binnen de EU zijn, is wel toegestaan, mits u kunt aantonen waar u het dier vandaan heeft. Schaf dus alleen roodwangschildpadden aan via betrouwbare adressen en bewaar altijd uw aankoopbewijs of overdrachtsverklaring! In de EU worden geen roodwangschildpadden gekweekt, wat inhoudt dat er in Nederland alleen volwassen roodwangschildpadden te koop zijn.

Een gezonde schildpad heeft geen beschadigingen, is actief, zwemt goed en recht, heeft schone, heldere ogen en een schone neus. Let daar op als u een schildpad aanschaft.

Een roodwangschildpad zelf is niet duur en kost u hooguit twee of drie tientjes. Voor een goede huisvesting bent u echter aanzienlijk meer kwijt. Een aquariumbak voor een volwassen roodwangschildpad koopt u vanaf ongeveer 250 euro, exclusief inrichting. Daar komen dan nog kosten bij voor de aanschaf van ondermeer een pomp- en filtersysteem en lampen. Terugkerende kosten zijn die voor voer en elektriciteit. Daarnaast kunt u voor kosten komen te staan als uw dier onverhoopt ziek wordt.

Aandachtspunten

- Overweeg om lid te worden van een schildpaddenvereniging of vereniging voor herpetologie en terrariumkunde. Hier kunt u terecht met vragen, bijvoorbeeld waar u een dierenarts kunt vinden voor het geval uw schildpad ziek wordt.

Bij het LICG kunt u terecht voor onafhankelijke en betrouwbare informatie over het 'houden van huisdieren'. Door het bieden van deze informatie en het organiseren van campagnes levert het LICG een bijdrage aan verbetering van de gezondheid en het welzijn van huisdieren in Nederland.

Versie: september 2010

Kijk voor de meest recente informatie op www.licg.nl